

METODICKÉ LISTY sú súčasťou ponuky umeleckého vedenia divadla pre všetkých pedagógov, všetky pedagogičky, rodičov a verejnosť.

Cieľom tejto ponuky je

- **formovanie diváckej a kultúrnej gramotnosti detí a verejnosti k divadlu, k umeniu,**
- **podpora kreativity,**
- **rozvoj abstraktného myslenia (ako si vytvoriť názor na divadlo),**
- **zdokonaľovanie schopností analyzovať a vnímať divadelné predstavenie.**

S našou podporou kritického a kreatívneho myslenia súvisí naša snaha o kvalitnejšiu komunikáciu s našimi divákmi*čkami všetkých vekových kategórií.¹

Metodické listy sme zamerali na inšpirácie **PRED návštevou** a **PO návšteve** divadla. Dajú sa realizovať v akomkoľvek prostredí, v triede, v školskom klube, ale aj doma.

Veríme, že čas investovaný do kvalitnej prípravy na návštevu divadla **PRED** a následne spracovanie divadelného zážitku **PO** zhliadnutí inscenácie prispieva k hlbšiemu pochopeniu divadla, ku kvalitnejšiemu zážitku a k bohatšej osobnej skúsenosti každého diváka*čky. A v neposlednom rade k podpore kreativity.

Z kvalitného divadla sa odchádza s hlavou plnou nápadov.²

PRÍPRAVA PRED PREDSTAVENÍM A PRED NÁVŠTEVOU DIVADLA

Keďže o návšteve divadla nikdy nerozhodujú deti, ale vždy a len dospelí, dovoľujeme si pár slov na úvod. Nie je totiž divadlo ako divadlo. Sú divadlá kvalitné a menej kvalitné, závisí to od mnohých faktorov. Výber divadla je veľmi dôležitým prvkom pred návštevou divadla. (Na záver si dovoľíme malé pojednanie o tejto téme.)

¹ Týmto materiálmi nadväzujeme na dlhodobé európske tendencie formálneho a neformálneho vzdelávania divadlom/ umením a podpísané konvencie, ktorými sa Slovensko zaviazalo k rozvoju kultúrnej gramotnosti a kultúrnych kompetencií verejnosti. (viď. Bábkarská Bystrica, https://babkarskabystrica.sk/wp-content/uploads/2022/09/BB22_tabloit_SK-web.pdf)

² MORGAN, Norah a SAXTON, Juliana. *Vyučování dramatu: Hlava plná nápadů*. Praha: IPOS-ARTAMA, 2001. 250 s. ISBN 80-901660-2-4.

Praktické informácie:

***Návšteva divadla nie je bežnou záležitosťou.** Deti a rodičia, dospelí prichádzajú do iného, – niečím výnimočného – priestoru. Preto by sa mali deti, bez ohľadu na vek, na túto návštevu pripraviť a precítiť udalosť, ktorá sa môže za tým skrývať. Kedysi návšteva divadla súvisela s vhodným oblečením. Je možné aj touto cestou pripraviť deti na príchod do divadla, aby sme podčiarkli zmenu v rutine dňa. Nie je to však nevyhnutné, v súčasnosti neexistuje dress kód pre divadlo. *Je však nevyhnutné, aby deti vedeli vopred, aké divadlo navštívia a na aké predstavenie prichádzajú a prečo sme/ste sa rozhodli navštíviť divadlo. Čím vás oslovil titul alebo divadlo.*³

***Pred návštevou divadla** je vhodné spomenúť niektoré pravidlá divadelnej etiky. Napr. prečo na záver divadelnej produkcie tleskame. V našom divadle rešpektujeme pravidlo obojstranného rešpektu. Rešpektujeme deti a publikum a chceli by sme, aby deti rešpektovali prácu hercov*herečiek a celého tímu divadla a dopredu sa oboznámili s tým, ako sa správať v divadle. Pripravili sme pre vás pexeso s obrázkami, kde sú všetky dôležité momenty, čo sa v divadle robí/nerobí. Toto pexeso si môžete spraviť aj sami alebo si ho pred návštevou môžete zahrať sami.

Ukážka príloha 1. Ideme do divadla.

***Poslednou odporúčanou aktivitou** pred návštevou divadla sú asociácie na slovo divadlo. Čo si deti predstavujú pod pojmom divadlo? Čo vedia o divadle? Aké druhy umení sú prítomné v divadle? Pripravili sme pre vás pojmy, ktoré sa spájajú s divadlom. Môžete si ich napísať, vytlačiť, doplniť, vytvoriť sami.

*Ukážka príloha 2. Krabíčka divadelných slov.*⁴

Na záver.

Divadlo, podobne ako každá ľudská činnosť, sa rozvíja a za posledné dekády rokov nastal nebývalý rozmach divadla pre deti, nota bene bábkového divadla (od r. 1989). Zďaleka neplatí, že v bábkovom divadle hrajú len bábký alebo na repertoári sú len ľudové rozprávky.

Od 90. rokov minulého storočia bábkové divadlo a divadlo pre deti prešlo nebývalým rozvojom, zmenilo sa obsahom i formálne. A aj inštitucionálne. Vznikli nezávislé divadlá, divadlá jedného herca, samosprávne, alebo štátne divadlá. Tieto divadlá sa líšia formou finančnej podpory, možnosťami tvorby, počtom ľudí a dramaturgicko-režijným zameraním. Skúste si prečítať životopis divadla, aby ste spoznali zámery a ciele tvorby.

V súčasnom divadle pre deti (bábkovom alebo činohernom) vystupujú živí herci/živé herečky, bábký, významné miesto patrí hudbe, slovu/spevu alebo pohybu a tiež výtvarnej zložke. Smelo môžeme použiť termín, že divadlo pre deti sa stalo divadlom syntetickým a spája rôznorodé divadelné prostriedky do jedného celku. Každé divadlo pre deti vzdeláva, ale výchovný aspekt nie je jeho prioritou. Dôležitá je kreativita predstavenia, invenčný režijný výklad a zaujímavá téma. Divadlo, ktoré tvorí bez stereotypov vo vzťahu k detskému divákovi a rodičom. Dobré divadlo pre deti nás (deti a dospelých) ťahá na špičky a nie je lacnou farebnou zábavkou.

³ Mnohokrát sa stáva, že deti nevedia, na aké predstavenie prišli.

⁴ Inšpirované: VÁŇOVÁ, Michaela. *S deťmi do divadla*. Praha: AMU, 2023. 120 s. ISBN 978-80-7331-631-0.

KONKRÉTNE METODIKY NA REFLEXIU INSCENÁCIE O MEDÚZKE

Aktivity a témy inscenácie je možné začleniť do vyučovania na 1. stupni ZŠ v rámci rôznych predmetov:

Slovenský jazyk a literatúra (zhrnutie deja vlastnými slovami, vymyslenie nového konca príbehu. Text pôvodnej rozprávky v češtine a v slovenčine)

Človek a príroda (morský a podmorský svet),

Človek a spoločnosť (geografický komponent – Japonsko ako krajina s inou kultúrou, eticko-osobnostný komponent – emócie a hodnoty, rešpekt k odlišnostiam a význam mierumilovnosti).

O INSCENÁCII O MEDÚZKE

Inscenácia je inšpirovaná japonskou rozprávkou Yoschimoto Imaeho z knihy Fúzy na mašličku. Výtvarne sa na nej podieľala japonská výtvarníčka Yumi Mráz Hayaschi. Rozprávka približuje ťažkosti medúzy, ktorá sa narodí iná, štvorhranná, keďže všetky medúzy sú okrúhle.

V inscenácii sa postupne zoznamujeme s medúzkinou výlučnosťou, s ťažkosťami, s pocitmi smútku a osamelosti, ktoré z toho vyplývajú. Medúzka hľadá priateľa, niekoho, kto je jej podobný. Stretáva sa s rôznymi morskými tvormi, aby pochopila, že sa nepodobá na nikoho. V rozprávke je dôležitý moment hľadania, medúzka sa snaží pochopiť seba samú a ostatných. Hľadanie a poznanie ju vedie k vnútornému uspokojeniu a pochopeniu svojej odlišnosti a tiež odlišnosti tých ostatných. To je základná myšlienka príbehu.

Inscenáciu realizujeme v rámci projektu MOFEM, *divadlo mobility&emocionality &flexibility*. Jeho cieľom je osloviť znevýhodnené skupiny divákov a diváčok, umožniť im prístup k divadelnému umeniu. Táto snaha je súčasťou témy divadelnej inklúzie počas procesu komunikácie s publikom. Dramaturgiou mobility, flexibility a emocionality scitlivujeme verejnosť na rôzne znevýhodnenia.

Predstavenie sa hrá v dvoch jazykoch. V slovenskom a v posunkovom jazyku. V inscenácii účinkujú počujúce herečky (používajú posunkový jazyk) a nepočujúci herec Peter Vrto (hovorí po slovensky), ktorý je absolventom Výchovnej dramatiky nepočujúcich JAMU v Brne (CZ). Inscenácia je šancou pre počujúce deti zoznámiť sa s posunkovou rečou, dotknúť sa sveta nepočujúcich vo forme výtvarne bohatej rozprávky.

Inscenácia je pre deti šancou zoznámiť sa s kúzelným morským svetom.

Inscenácia je PRVOU JAPONSKO-SLOVENSKOU BÁBKOVOU SPOLUPRÁCOU V BDNR.

Realizované s finančnou podporou Banskobystrického samosprávneho kraja.

Realizované s finančnou podporou MK SR.

Realizované pod záštitou Japonského veľvyslanectva v SR.

Pár slov k aktivitám.

Predkladané aktivity sú vytvorené s ohľadom na cieľovú skupinu detí, pre ktorú je inscenácia určená (4+). Podľa veku detí (MŠ, prvé ročníky ZŠ) si môžete aktivity prispôbiť – napr. si podľa toho vyberte, či budete v aktivite kresliť alebo písať.

ODPORÚČANÉ AKTIVITY PRED PREDSTAVENÍM O MEDÚZKE

V prílohe prikladáme pôvodný text českej rozprávky spolu so slovenským prekladom, ktorý môže slúžiť na prípravu detí na predstavenie a neskôr porovnanie rozdielov medzi čítaným textom (v slovenčine a v češtine) a videným predstavením.

1. DIVADLO MOFEM A INKLÚZIA.

Divadlo mobility&emocionality&flexibility.

Inscenácia pokračuje vo vyššie uvedených zámeroch uvedeného projektu. Je cielene vytvorená ako spojenie znakovkej a slovenskej reči. Je zameraná na jedinečnú spoluprácu medzi počujúcimi herečkami a nepočujúcim hercom. Vznikla pod vedením zakladateľky divadla nepočujúcich v Čechách, pani Zojky Mikotovej. Viac o diele a živote tejto výnimočnej osobnosti sa dozviete v dvojmesačníku [ZVESTI január/február 2023](#). V BDNR pohostinne režíruje tretíkrát.

Naším cieľom je dať šancu navštíviť a sprístupniť divadlo deťom zo znevýhodnených komunit (so znevýhodnením sluchovým, zrakovým a inými). V našom repertoári sa nachádza viacero titulov venovaných týmto komunitám. Súčasne máme v ponuke nahrávky inscenácií/rozprávok s titulkami, ktoré je možné poslať na požiadanie. Nájdete ich na webovej stránke divadla s názvom *Videotéka pre nepočujúcich*.

Druhým, nie menej dôležitým zámerom je oboznámiť bežné publikum s kultúrou minorít, spoznať sa vzájomne. Divadlo MOFEM komunikuje a spája. Chce prekročiť limity uzavretého sveta počujúcich a nepočujúcich.

2. SVET NEPOČUJÚCICH – VEĽKÁ NEZNÁMA?

Pred predstavením je šanca upozorniť počujúce deti na posunkový jazyk a svet ľudí z nepočujúcej minority. Dotknúť sa rôznych tém súvisiacich so sluchom a citlivým pochopením sluchového znevýhodnenia. Problematike nepočujúcich sa venujú rôzne neziskové združenia a organizácie, napr. Únia nepočujúcich na Slovensku a iné, Televízny klub nepočujúcich v RTVS vysiela každú druhú sobotu v mesiaci. V Brne, v Čechách existuje Výchovná dramatika pre nepočujúcich na JAMU ako jediné vysokoškolské zariadenie pre ľudí so znevýhodnením sluchovým. Vid' na www.jamu.sk;

Projekt MOFEM podporilo Ministerstvo kultúry SR v r. 2020 – 2024, podpora minorít.

Zriaďovateľom Bábkového divadla na Rázcestí je Banskobystrický samosprávny kraj.

Pripravili: Iveta Š., Michaela Gádošiová, Veronika Šántová (design).

VÝBER ODPORÚČANEJ LITERATÚRY:

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnoticích metod.*
Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. 608 s. ISBN 978-80-247-3450-7.

HEVIER, Daniel. *Heviho škola tvorivosti.*
Bratislava: Perfekt, 2008. 96 s. ISBN 978-80-8046-425-7.

MARTINÁKOVÁ, Emma a MARTINÁKOVÁ, Miriam.
Tvorivá dramatika v pedagogickej praxi.
Žilina: Mladý podnikavec, 2023. 48 s. ISBN 978-80-973899-4-9.

MARTINÁKOVÁ, Emma a MARTINÁKOVÁ, Miriam.
Tvorivá dramatika v pedagogickej praxi 2. časť.
Žilina: Mladý podnikavec, 2024. 56 s. ISBN 978-80-974809-1-2.

ŠKRIPKOVÁ, Iveta. *Divadelná hra-be-ce-da.*
Bratislava: Divadelný ústav, 2013. 113 s. ISBN 978-80-89369-58-4.

VÁŇOVÁ, Michaela. *S deťmi do divadla.* Praha: AMU, 2023. 120 s. ISBN 978-80-7331-631-0.

Do pozornosti ešte dávame časopis *Tvorivá dramatika*,
o ktorom sa bližšie informácie dozviete tu:

https://www.drama.cz/periodika/tvoriva_dramatika.html.

Vydané čísla nájdete vo formáte PDF tu: https://www.drama.cz/periodika/td_obsah.html.